

Armas kolleeg Heino Kirikmäe,

Täna kirjade ja ka tsheki eest 6 naela peale postikulude katteks. See hõlmab postmargid, umbrikud ja paberi lisan järneva aasta arvele juurde. Allkiri siin juures.

Uhtlasi täna ka usalduse eest, minu ja Ene Läänemäe arvamiseks koordineerivasse toimikonda. Tema kirja saatsin edasi ja lisan samal ka tema aadressi, - Mrs. E. Läänemägi, 10 Silbury Rd., Leicester, LE4 0GW, England. (Tel: 0533-58641). Nii et edaspidi saate temale otseselt kirjutada. Kõik mina pean kontakti ka H. Pajo ja E. Luugiga, kui on pakitsevaid küsimusi.

IFTA Zagrebi kongressi Billetäänis lk. 13, leidub alljärgnev lõige:

" For the Federation of Estonian Teachers in exile, Friedrich von Bidder (SLV- Switzerland) read a message sent by E. Saluveer. That message recalled the existence of 8 associations: in the USA, Canada, Australia, Germany, England and Sweden, as well as their role which was to maintain the Estonian tongue and culture. He recalled the cultural activities of the association that was affiliated to IFTA, FIPESO and WCOTP and mentioned difficulties met by its members who were scattered all over the world. Finally, the young Estonians in exile were citizens of the countries in which they lived while remaining faithful to their mother-land."

Loomulikult, ma tegin päris pika, kahe-leheküljelise üksikasjalise kokkuvõtte meie tegevusest, mida tema isiklikult ette kandis, see mis siin ära on toodud, on ainult kokkuvõtte sisu kohta üldjoontes.

Friedrich von Bidder on saksakeelt-kõnelevate Sveitsi õpetajate peasekretär ja pärineb Kundast, kus ta on sündinud. Ta on Eestis üles kasvanud. Üks tema vendadest oli Eestis pastoriks ja kaugel vana-vanaisa oli Tartu ülikooli rektoriks Friedrich Bidder, vist peale Gustav Ewersit ja oli rahvusvahelise tunnustusega keemia-teadlane. Ta on minu ja meie - s.t. eestlaste suur sõber. Saatsin temale ka väljavõtted Universitas Tartuensise kus tema nimi on märgitud. Ta oskab ka eesti keelt veel, kuigi vähesel arvul. Aga tema pastorst vend kõneleb ikka veel, käis ka korra Tartus vana-vanaisa kohta ülikoolis uurimus-tööd tegemas. See niibelda kõrvalhüppeks, kuid siiski huvitav ja peame ju igast võimalusest kinni haarama!

IFTA 1982.a. suvine kongress toimub arvatavasti augusti kuu esimesel või juuli viimasel nädalal Aix Les Bains, Prantsusmaal, mitte väga kaugel Sveitsi piirist, sest FIPESO ja WCOTP kongressid toimuvad siis samal ajal Montreux'is. See võimaldaks maa läheduse tõttu ühiseid istungeid korraldada, nagu see ikka tavaks on.

Teemaks on: " Education of Human Rights at Primary School." See teema on just minu eriala valdkonnast, esitan sinna oma poolsed pikemad arutlused ja seisukohad enne 1.3.1982. Mina läheksin heameelega sinna kongressile, aga palun pinda sondeerida, kas ei oleks mitte võimalik E. Rahvuskogu (resp. Fondi) kaudu toetust saada, sest pensionärina ei ole see tesiti võimalik. Kongress on aga meie seisukohalt väga oluline. On erakorraline, et IFTA juhatus (kus varem oli ka vasakpoolseid üsna palju) on välja saatnud juhtnõuadeks ja käsitlemiseks kaks dokumenti: Universal Declaration of Human Rights and Declaration of the Rights of Child.

Loomulikult, ma püüan meie esindust sääl korraldada, ükskõik kuidas. Omalt poolt aga esitasin toetuse asja üsna varakult, sest viimasel kahel kongressil meie ei olemas olnud kohal. Kui minu poeg Tiit, kes on B.A., M.A., M.Litt. ja prantsuse ja saksa keele eriteadlane juhtub samal ajal õpilastega sääl lähedal olema (pole veel kindel),

*
Peeteli
kog.
Tallinnas

siis ehk tema saaks ka mõnestki istungist osa võtta. Tema peatub Annecys, mis on umbes 20 km. sealt eemal. Aga sellest edaspidi, kui ka tema ise juba oma programmi teab. Ta kõneleb eesti, saksa, prantsuse ja inglise keelt. On siin maal ühe suure Public Schooli (Cheltenham Collegi) õppejõuks.

Mul tuleb kaastööd teha ka Euroopa Uhisturu Kultuuri-osakonnale, peamiselt seoses sisserännanud laste emakeele probleemiga.

Ettepanekuid ülemaailmsele toimikonnale rahvusliku kasvatuse tööväljal:-

i) Oleks häa, kui toimikond teeks kõikidele eesti-keelsetele ajalehtedele võõrsil üleskutse, et nende toimetajad ruumi annaks "Noorte leheküljele", mis ilmuks perioodiliselt - vähemalt aga kas või jõulude puhul. Meiesiinne jalahet Eesti Häälel ei ole viimasel kahel aastal "Noortele" ruumi saanud anda, tuues ette, et ruumi ei ole. Kuigi 25.a. oli see võimalik.

ii) Ma olen sellest juba varem kirjutanud, et tuleks välja anda üks noorte-alamajak, kus oleks kirjutised iga asukoha-maa noortelt n.ö. omaloomingu näol. See tiivustaks neid kirjutama ja kirjasõhaga ka kursis olema. Alternatiivselt võiks ju ilmuda mingisugune ülemaailmne noorte ajakiri, kus igale maale vastavalt noorte arvule oleks ruumi lubatud ja siis kohapealne toimikonna liige (või liikmed) korraldaksid omapoolse kaastöö panuse. Sinna võiks aga kuuluda ka luuletamise katsed ja ka muusikalised palad - eriti aga noorte looming populaarse ja originaalsete eestipäraste laulude näol. Kindlasti, jällegi üleskutsed ajalehtedes innustaks seda tegema.

Uus eluvorm ja elamine võõras miljöös nõuab ka uusi tehnilisi võtteid. Pärast pingerikkaid kõnelusi kauplesin Londoni ülikoolilt (6.a. tagasi) välja võimaluse, et eesti noored nii Torontos kui ka Austraalias saaksid sooritada sealses ülikooli eksamineerimise keskuses eesti keele eksamid samal alusel nagu seda meie noored siin teevad. Tegin vastavad üleskutsed, selgitades lähemalt üksikasju, nii Vaba Eestlase toimetajale kui ka Meie Kodu toimetajale + isiklikud kirjad ka kummagi maa eestlastest haridustegelastele. Siiani pole saanud mingisugust vastust ja ülikool küsis minult, et kuhu need noored siis jäid, kes suure innuga õppisid emakeelt kohalikes nn. "täienduskoolides?" Märgin seda sellepärast, et meie rahvusliku kasvatuse probleemid nõuavad laiemat arusaamist igalt meist.-

Muidugi enam seda võimalust ei ole ega ei tule ka. Ka siin maal on tulnud eesti keele eksami kandidaate veenda ja isiklikult otsida! on olnud väga soliidne ja tegevuslikult aktiivne. Ta on väga respektieritud nii IFTA-s kui ka teistes rahvusvahelistes org-ides, nagu FIPESO ja WCOTP. Kui on kavas niinimetatud "kaugõppe" rakendamise, peamiselt üle 20.a. eesti noortele, siis loomulikult oleks see ülimalt soovitatav. Rootsis, kus riik toetab meie rahvuslikku tegevust, on selle läbiviimine lihtsam. Eesti keele õpetamine toimub muidugi sel puhul võõrkeelena ja Rootsis oleks vahendajaks keeleks rootsi, muud aga nende asukoha-maa keel. Meil vaimseid võimalusi selleks on, see meie oleme juba mitu aastat praktiseerinud ülikoolis toimuvate eesti keele eksamitele ettevalmistamiseks. Niisugusel juhul on ruidugi aia nealaline käsitus sihiasetusest täiesti erinev senisest vanaaegsest käsitlemisviisist. Pohjus, miks neil emakeelt pole, on väga lihtne. Neil puudub emakeelne kodu. See sonavara, mida kodu pidanuks õpetama, puudub, seda peab siis tegema kau õppekaudu, teema-kaartide teel!

Omalt poolt soovitaksin saata kõikidele toimikonna liikmetele üks konkreetne küsimusleht, mille töötab välja EOK juhatus, kus on nagnai vilunud pedagoogid ja ka tuntud keelemehi, kes ka koolimehed! Sealt saame siis juba rikkalikult materjali ko-ordineeriva toimikonna sisse-elamiseks. On äg, et hakkame noori senisest enam kaastõmbama. See nõuab veenvust ja ka pedagoogilist vilumust, aga ka suurt noorte mõistmist.

Omalt poolt püüan oma pisku sellele suurele tööle, nagu olen seda teinud senini mitte ainult emakeele vaid ka muusikaliste säädet kirjutamise näol eesti noortele!

Siiralt tervitades, *ühe Saluvere*